וחד מי מהימן. תימה כי לא מהימן נמי מחלל את השבת לילך שם שמא יצטרף עם אחר כדתנן בפ"ק (לעיל ע"א) גבי אד ובנו דילכו לא מפני שיצטרפו זה עם זה אלא שאם יפסל האחד שיצטרף השני עם אחר ונראה דלא מקשה היאך אחר מחלל שבת כיון דלא מהימן לחודיה אלא מקשה על לישנא דמתני' דנקט אחר דשמע דחד מהימן:

אלא מאי אותו אותו זוג. תימה מאי קאמר אני יכול לומר אחד מאותו הזוג: **סהדא** אחרינא הוה. י"ל דמיירי בעד אחד שראה החדש שהלך רבי נהוראי להצטרף עמו ולהעיד נמי על החדש והא דקתני בברייתא להעיד עליו אחדש קאי אכל בירו' ובתוספתא (פ"א) מוכח בהדיא דבהכרת העד מיירי שהלך ר' נהוראי להעיד עליו דכשר וכן פרש"י וקאי פירכא דאי הכי אתרי שיעור:

להטעות את חכמים. שאירע יום ל' של אדר בשבת ולא נראה החדש בזמנו ובייתוסין מתאוין שיהא יום א' של פסח בשבת כדי שתהא הנפת העומר באחד בשבת ועצרת באחד בשבת לפי שהיו דורשין ממחרת השבת שבת בראשית כמשמעו כך פי' בקונטרס וא"ת ומה מרויחים והלא מתקלקלין לענין פסח וי"ל דלא חשיבי ליה קלקול משום דדרשי כ) אתם ואפי' מזידים: **מוליך** ומביא מעלה ומוריד. בירושלמי משמע כדי שלא יטעו לומר שהוא כוכב דא"ר אסי חזינא כוכבא דנחית וסליק חזינא כוכבא דאזיל ואתי: **גזירה** משום ר"ח חסר שחל להיות בע"ש. ה"ג הוה מלי למימר משום ר"ח מלא שחל להיות בשבת מהני טעמי דמפרש: והא

וחד מי מהימן והתניא מעשה שבא הוא ועדיו עמו להעיד עליו אמר רב פפא מאי אחר זוג אחר ה"נ מסתברא דאי לא תימא הכי אם אינן מכירין אותו מאי אותו אילימא אותו חד וחד מי מהימן [1]משפט כתיב ביה אלא מאי אותו אותו הזוג ה"נ מאי אחר זוג אחר וחד לא מהימן והתניא [ז]מעשה ברבי נהוראי שהלך אצל העד להעיד עליו בשבת באושא אמרי רבי נהוראי [ח]סהדא אחרינא הוה בהדיה והא דלא חשיב ליה משום כבודו של רבי נהוראי רב אשי אמר רבי נהוראי סהדא אחרינא הוה באושא ואזל רבי נהוראי לאצטרופי בהדיה אי הכי מאי למימרא מהו דתימא מספיקא לא מחללינן שבתא [א]קמ"ל כי אתא עולא אמר קדשוה לירחא במערבא אמר רב כהנא לא מיבעיא עולא דגברא רבה הוא דמהימן [ב]אלא אפי' אינש דעלמא נמי מהימן מ"ט [ג]כל מילתא דעבידא לאגלויי לא משקרי בה אינשי תניא נמי הכי בא אחד [ד] בסוף העולם ואמר קדשו ב"ד את החדש נאמן: בראשונה היו מקבלין עדות החדש מכל אדם וכו': תנו רבנן מה קלקול קלקלו [ד]הבייתוסין [ה]פעם אחת בקשו בייתוסין להטעות את חכמים שכרו שני בני אדם בד' מאות זוז אחד משלנו ואחד משלהם שלהם העיד עדותו ויצא שלנו אמרו לו אמור כיצד ראית את הלבנה אמר להם עולה היתי במעלה אדומים וראיתיו שהוא רבוץ בין ב' סלעים ראשו דומה לעגל אזניו דומין לגדי קרניו דומות לצבי וזנבו מונחת לו בין ירכותיו והצצתי בו ונרתעתי ונפלתי לאחורי ואם אין אתם מאמינים לי הרי מאתים זוז צרורין לי בסדיני אמרו לו מי הזקיקך לכך אמר להם שמעתי שבקשו בייתוסים להטעות את חכמים אמרתי אלך אני ואודיע להם שמא יבואו בני אדם שאינם מהוגנין ויטעו את חכמים אמרו לו מאתים זוז נתונין לך במתנה והשוכרך ימתח על העמוד באותה שעה התקינו שלא יהו מקבלין אלא מן המכירין: **מתני'** [ט]בראשונה היו משיאין משואות משקלקלו הכותים התקינו שיהו שלוחין יוצאין כיצד היו משיאין משואות מביאין כלונסאות של ארז ארוכין וקנים ועצי שמן ונעורת של פשתן וכורך במשיחה ועולה לראש ההר ומצית בהן את האור ומוליך ומביא ומעלה ומוריד עד שהוא רואה את חבירו שהוא עושה כן בראש ההר שני וכן בראש ההר השלישי ומאין היו משיאין משואות מהר המשחה לסרטבא ומסרטבא לגרופינא ומגרופינא לחוורן ומחוורן לבית בלתין ומבית בלתין לא זזו משם אלא מוליך ומביא ומעלה ומוריד עד שהיה רואה כל הגולה לפניו כמדורת האש: **גמ'** מאי משמע דמשיאין לישנא דיקוד הוא דכתיב [2]וישאם דוד ואנשיו ומתרגמינן ואוקדינן דוד ת"ר [י]אין משיאין משואות אלא על החדש שנראה בזמנו לקדשו ואימתי משיאין לאור עיבורו למימרא דאחסר עבדינן אמלא לא עבדינן מ"ט א"ר זירא גזירה משום ר"ח חסר שחל להיות בערב שבת אימת עבדי באפוקי שבתא [כ] דאי אמרת נעביד נמי אמלא אתו למיטעי

וחד מי מהימן. להכשירו לזה בחזקת נאמן: **מעשה שבא.** העד לפני ב"ד בשבת להעיד על החדש: **ועדיו עמו.** להחזיקו נאמן: **חד מי מהימן.** לעדות החדש: **משפט כתיב ביה.** כי חק לישראל הוא משפט וגו': **באושא.** כשיצא סנהדרין שם ושם היו מקדשין את החדש: **משום כבודו דרבי נהורא.** שהרי לא הוזכר ר' נהורא אלא ללמוד ממנו שאדם גדול כמותו נהג היתר בדבר ואין כבודו שניבא את ראיותיו אף מחבירו הקטן ממנו: **סהדא אחרינא הוה באושא.** המכיר את העד הזה: **מספיקא.** שמא אין אומו העד בביתו: **להטעות את החכמים.** שאירע יום ל' של אדר בשבת ולא נראה חדש בזמנו והביתוסין מתאוין שיהא יום ראשון של פסח בשבת כדי שתהא הנפת העומר באחד בשבת ועצרת באחד בשבת לפי שהן דורשין ממחרת השבת ימיפנוי) ממחרת שבת בראשית כמשמעו ושכרו שני בני אדם להעיד שראו את החדש היום: **אחד משלנו.** ולא הכירוהו: **מאתים זוז נתונים לך במתנה.** ותהא ראי לעכבן ואע"פ שלא השלמת תנאי שלך לשוכרך דיש רשות לב"ד לקנוס ממון ולעשותו הפקר כדאמרינן ביבמות (דף פט:) מיין שהפקר ב"ד הפקר שנאמר וכל אשר לא יבא לשלשת הימים וגו' יחרם כל רכושו וגו' (עזרא י): **ימתח על העמוד.** למלקות כדאמרינן במסכת מכות (דף כב:) כופת שתי ידיו על העמוד: **מתני' בראשונה היו משיאין משואות.** לאחר שקדשו החדש ולא היו לריכין לשכור שלוחים לשלוח לגולה להודיע כי המשואות מודיעים אותן: **משקלקלו הכותים.** והשיאו גם הם משואות שלא בזמן החדש להטעות ישראל וב"ד לא היו משיאין משואות אלא בחדש שנתקדש ביום ל' כדאמרינן בפירקין וכשלא היו משיאין לערב של יום ל' הכל יודעין שהחדש מעובר ופעם אחת עיברו ב"ד את החדש ולא השיאו משואות לערב ל' והכותים השיאוה בהרים שלהם והטעו את בני הגולה לעשותו חסר: **לוגסות.** פירקוק"י בלע"ז: **ארוכים.** כדי שילאו למרחוק: **וקנים ועצי שמן ונעורת של פשתן.** כל אלו מרבים שלהבת: **וכורכן במשיחה.** לונג"י בלע"ז קושרים בחוט של משיחה בראשי הכלונסות: **ומאין היו משיאין משואות.** מה שם ההרים: **מהר המשחה.** מתחילין הוא הר הזיתים שלפני ירושלים עד שרואין שעושין כן בהר סרטבא: **לחוורן וכו':** אם הגולה. בני בבל אנשי פומבדיתא והמה מודיעין לכל בני מדינת בבל: **כמדורת אש.** מפרש בגמרא) מדורת אש לשון היסק גדול: **גמ' נקדשו.** להודיען שנתקדש: **לאור עיבורו.** לערב יום שלשים

נגהי ל"א. יום שלשים קרוי יום עיבורו כדאמרינן לעיל (דף יט:) על שני אדרים שמקדשין אותם ביום עיבוריהם ועל שם שממנו מעברין את חדש היולא קרוי יום עיבור: **ר"ח חסר.** ר"ח הנקבע ביום שלשים שהחדש היולא נמלא עכשיו חסר: **שחל להיות בע"ש.** ולא יוכל לחלל שבת (ג) לאורו להשיא משואות ונשיא אותם למ"ש: **ואי אמרת.** שנהא רגילין בין אחסר בין אמלא:

אתו

עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פ"ג מהלכות קידוש החדש הלכה ג:
ד ב מיי' שם הל' יד:
ה ג מיי' שם פ"ג ה"כ:
ו ד מיי' שם פ"ג ה"ח:

גליון הש"ס

גמרא סהדא אחרינא הוה בהדיה. גיטין דף ה ע"ב סנהדרין דף יל ע"ב:

רבינו חננאל

כי אתא עולא [אמר] קדשו לירחא, ואמר רב כהנא אפילו אינש מעלמא כי אתא ואמר קדשו לירחא מהימן, מאי טעמא, דכל מילתא דעבידא לאיגלויי לא משקרי בה אינשי. תניא נמי הכי בא אחד מסוף העולם ואמר קידשו בית דין את החודש מהימן. **בראשונה היו מקבלין עדות החודש מכל אדם משקילקלו המינין** ושכרו עדים להטעות את החכמים, התקינו שלא יהו מקבלין אלא מן המיודעין, שהן כשרים להעיד. תנו רבנן מה קילקול קילקלו המינין כול'. **בראשונה היו משיאין משואות, משקילקלו הכותים,** והשיאו משואות שלא בזמנן, והטעו לבני המדינות הרחוקות, התקינו שיהו שלוחין יוצאין. ט) כיון ששנינו במשנתנו כי המשואות מציתין את האור בכלונסות שלא ארז, אמרינן מאי משמע משיאין לשון יקידה ושלהוב כ) להבה היא, שנא' וישאם דוד ומתרגמינן ואוקדינן דוד. **תנו רבנן אין משיאין משואות אלא על החדש שנראה בזמנו.** והוא לילי ל'. כלומר מולד בכ"ט ונראה לילי ל' ונתקדש ביום ל', משיאין משואות לילי ל"א. כלומר, היום שיצא ראש חדש היה, והוא אור עיבורן. ש"מ דאחסר משיאין משואות אמלא אינן משיאין, דהא אין משיאין אלא על החדש שנראה בזמנו. תניא מאי טעמא, אמר ר' זירא חיישינן דילמא מיקלע יום ל' של חדש חסר בערב שבת והוא ראש חדש ולילי ל"א הוא שבת ולא יתכן להרים משואות בלילי שבת, ומתי משיאין במוצאי שבת ויודעין כי אע"פ שמוצאי שבת אור שלשים ושנים הוא, ראש חדש בערב שבת היה. ומפני מה לא עשו משואות לילי שבת, שהוא אור ל"א, מפני איסור שבת, ואם תאמר נעשה גם לחדש [מלא].

ט) לכאורה נראה דל"ל כמו שפירש במשנתינו לעיל [נכ"ק ד' י"ק] כילד הי' משיאין משואות מציתין את האור וכו'. כ) אולי ל"ל ושלהבת היא שנאמר וכו'.

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"א הט"ו], ב) [גיטין ה:], ג) [יומא נג: קטו. בכורות לו:], ד) [בכ"מ: המיונין], ה) [תוספתא פ"א הי"ד], ו) ביצה ד:, ז) [ע"ז מד. ע"ש לע"ק], ח) פסחים כ: [תוספתא פ"א הט"ז ותוס' מגילה פ"ג ה"ק], ט) [ויקרא רבא], י) [לקמן כג:], כ) [לקמן כה.],

תורה אור השלם

1. כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: תהלים פא ה
2. וַיַּעַזְבוּ שָׁם אֶת עֲצַבֵּיהֶם וְיִשְׂאֵם דָּוִד וְאַנְשָׁיו: שמואל ב ה כא

הגהות הב"ח

(א) גמ' תנ"ה בא אחד מסוף העולם ואמר: (ב) שם בתוספתא שבתא ואי אמרת: (ג) רש"י ד"ה שחל להיות כו' לחלל שבת לאורו עיבורו להשיא משואות:

לעזי רש"י

פירטק"י [פירקי"ש]. מרוטת.
לונצ"י [לינוי"ל]. חוט (של פשתן).

מוסף רש"י

בראשונה. קודם שקלקלו הכותים והשיאו הם משואות ביום שלא קבעו בו החודש כדי להטעות את ישראל, היו משיאין משואות. כמו (שופטים כ) להעלותם משאת העשן מן העיר, סימן מבעיר, וכאן היו יודעין כל בני הגליות הקרובים והרחוקים את קביעת החדש ולא היו עושין אלא יו"ט אחד בכל מקום (ביצה ד:). **שיהו שלוחין יוצאין.** ועד מקום שיכול להגיע בתוך המשך עשר ימים הם מודיעים ועושין יום אחד והשאר עושין שני ימים (שם). אין משיאין משואות. לפוקות בראשי הרים היו שלוחי בית דין עושין להודיע שהיום קידשו ב"ד את החדש אלא על החדש שנראה בזמנו לקדשו. ביום שלשים שנראה לקדש, דאילו כשהחדש מעובר ועושין ר"ח ביום שלשים ואחד אין מקדשין אותו, שכבר קדשוהו שמיים, ואשמעינן הא' תנא דאחסר עבדינן משואות ואמלא לא עבדינן משואות וכשאין רואין משואות יודעין שהחדש מעובר (פסחים ב:). **לאור עיבורו.** ליל שעבר שלשים להודיע שהיום נתקדש, ליל שלשים ואחד קרי אור עיבורו על שם שבו נעשה החדש מעובר כשאין קובעין בו את ר"ח (שם).